

ĐA DẠNG HÓA THU NHẬP VÀ CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN KHẢ NĂNG SINH LỜI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 13/10/2014
Ngày nhận lại: 18/11/2014
Ngày duyệt đăng: 10/01/2015
Mã số: 01+02-15-13

Hồ Thị Hồng Minh (*)
Nguyễn Thị Cành (**)

Tóm tắt: Nghiên cứu này tập trung xem xét mối quan hệ giữa đa dạng hóa thu nhập và các yếu tố khác tác động đến khả năng sinh lời của các ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam. Số liệu sử dụng cho nghiên cứu được thu thập từ các báo cáo tài chính của 22 NHTM Việt Nam giai đoạn 2007-2013. Áp dụng phương pháp cho dữ liệu bảng ước lượng SGMM (System generalized method of moments), kết quả cho thấy chỉ số đa dạng hóa thu nhập, tỷ lệ dư nợ cho vay/tổng tài sản, tỷ lệ tiền gửi khách hàng, lạm phát đều có tương quan thuận với khả năng sinh lời của các NHTM. Trong khi đó, tỷ lệ nợ xấu, tỷ lệ vốn chủ sở hữu/tổng tài sản, tỷ lệ chi phí hoạt động trên thu nhập có tương quan nghịch đến khả năng sinh lời. Nghiên cứu không tìm thấy bằng chứng về tác động của quy mô tổng tài sản và tốc độ tăng trưởng kinh tế đến khả năng sinh lời của NHTM Việt Nam.

Từ khóa: Ngân hàng thương mại Việt Nam, đa dạng hóa thu nhập, khả năng sinh lời.

Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, lĩnh vực tài chính tại các nước phát triển và đang phát triển trải qua nhiều thay đổi lớn. Áp lực cạnh tranh gay gắt dẫn đến xu hướng các ngân hàng dịch chuyển từ hoạt động tín dụng truyền thống sang các hoạt động phi truyền thống nhằm tiếp tục giữ vững và gia tăng khả năng sinh lời. Nhiều nghiên cứu trên thế giới đã đề cập đến xu hướng trên bằng cách nghiên cứu mối quan hệ giữa đa dạng hóa nguồn thu của các ngân hàng và khả năng sinh lời, đồng thời xem xét thêm các yếu tố khác tác động đến khả năng sinh lời. Tuy nhiên, các nghiên cứu đa phần cho hệ thống ngân hàng của Mỹ và châu Âu, chưa có những nghiên cứu cụ thể về vấn đề nêu trên đối với hệ thống NHTM Việt Nam.

Từ khi trở thành thành viên thứ 150 của Tổ chức thương mại thế giới WTO năm 2007, Việt Nam đã đón nhận nhiều cơ hội và thách thức cho mọi lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực ngân

hàng - một lĩnh vực hết sức nhạy cảm. Việc mở cửa thị trường tài chính, làm các ngân hàng Việt Nam phải đối mặt với cạnh tranh cao hơn từ các ngân hàng nước ngoài. Do vậy, vấn đề cấp thiết mà tất cả các ngân hàng Việt Nam phải đối mặt đó là làm cách nào để tiếp tục tồn tại, phát triển bền vững, gia tăng khả năng sinh lời trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng. Hay nói cách khác, khả năng sinh lời chính là một trong những mục tiêu quan trọng, khẳng định sự tồn tại của một ngân hàng trong môi trường toàn cầu hiện nay. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, hiệu quả sinh lời của hệ thống ngân hàng Việt Nam vẫn khá thấp, nhất là trong 2 năm vừa qua do tác động từ nhiều yếu tố nội tại và bên ngoài. Hoạt động tín dụng, vốn là hoạt động mang lại nguồn thu chủ yếu của các NHTM Việt Nam, sụt giảm đáng kể do chênh lệch lãi suất giảm và nợ xấu gia tăng, trong khi việc đa dạng hóa hoạt động ngoài hoạt động tín dụng truyền thống để tăng thu nhập, giảm rủi ro chưa được chú trọng. Ngoài ra, còn nhiều các yếu tố khác tác động đến hoạt